

**Informacje o charakterze jakościowym
dotyczące zarządzania ryzykiem płynności i finansowania
Banku Spółdzielczego w Starachowicach**

Na podstawie wymagań Rekomendacji P

Zarządzanie ryzykiem płynności zostało podzielone na dwa poziomy:

- zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
 - *Stanowisko ds. Finansowo – Księgowych* odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową,
 - *Oddziały* Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielanie kredytów,
- zarządzanie ryzykiem, w ramach którego *Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych* odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

Rola i zakres odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania:

1. Rada Nadzorcza Banku:

- a) nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
- b) zatwierdza Strategię działania Banku, Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, plan ekonomiczno – finansowy oraz nadzoruje ich przestrzegania.
- c) nie rzadziej niż raz na kwartał analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności i finansowania, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, oraz zapewnić, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów.
- d) określa akceptowalny poziom ryzyka płynności i finansowania Banku (tzw. apetyt na ryzyko).
- e) pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania podejmowanym przez Bank.
- f) Rada Nadzorcza winna zostać niezwłocznie poinformowana w przypadku potencjalnych problemów płynnościowych w związku z istotnymi zmianami czynników ryzyka, w szczególności:
 - wzrastającym kosztem finansowania,
 - wzrastającą koncentracją pozycji istotnych dla ryzyka płynności i finansowania,

- wzrastającą luką płynności,
- zmniejszeniem się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
- znaczącym i/lub notorycznym przekraczaniem limitów związanych z ryzykiem płynności i finansowania,
- spadkiem nadwyżki aktywów o wysokiej płynności,
- zmianami warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności.

g) Rada Nadzorcza powinna przynajmniej raz w roku otrzymywać sprawozdania Zarządu zawierające informację o realizacji polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

2. Zarząd Banku:

- a) odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur), oraz za realizację planu ekonomiczno – finansowego, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- b) odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej w normalnych warunkach jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- c) dostosowuje strukturę organizacyjną Banku, oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności i finansowania do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka Banku,
- d) precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności i finansowania adekwatną do strategii działalności,
- e) sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania dla Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku,
- f) odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- g) odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności i finansowania) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
- h) przeprowadza co najmniej raz w roku przegląd polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku, zmiany obowiązujących przepisów prawa, lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia,
- i) Zarząd Banku zarządza ryzykiem Banku w ramach przypisanych mu obowiązków, oraz na poziomie działalności operacyjnej i poziomie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania przez Stanowisko ds. ryzyk i analiz bankowych,
- j) bieżący nadzór nad bezpieczeństwem finansowym oraz zapewnieniem płynności Banku pełni Wiceprezes Zarządu ds. finansowo - księgowych.

3. Stanowisko ds. Finansowo – Księgowych odpowiedzialne jest za:

- a) utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
 - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
 - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
 - b) bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
 - c) utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
 - d) maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności i finansowania),
 - e) prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
 - f) identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku, oraz dokonywanie pomiaru i kontroli ryzyka związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
 - g) uczestnictwo w opracowaniu polityki prowadzenia działalności – Planu ekonomiczno – finansowego Banku,
 - h) realizację działań awaryjnych.
4. Zadania Stanowiska ds. ryzyk i analiz bankowych obejmują:
- a) pomiar ryzyka płynności i finansowania,
 - b) monitorowanie wskaźników ryzyka płynności i finansowania i odpowiednich limitów, w tym miar nadzorczych wynikających z Rozporządzenia delegowanego nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 r.,
 - c) badanie wpływu czynników ryzyka bankowego, pod kątem struktury aktywów i pasywów Banku oraz dokumentowanie pomiaru ryzyka płynności i finansowania,
 - d) opracowywanie – przy współpracy z odpowiednimi komórkami merytorycznymi – propozycji limitów dla ryzyka płynności i finansowania oraz przedstawianie ich Zarządowi celem podjęcia decyzji wdrożeniowych,
 - e) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych Banku obejmujących zasady zarządzania ryzykiem,
 - f) sporządzanie okresowych sprawozdań z dokonanego pomiaru ryzyka płynności i finansowania i przedkładanie ich właściwym organom Banku,
 - g) sporządzanie innych niż sprawozdawczość obligatoryjna informacji sprawozdawczych,
 - h) współpraca i koordynowanie działań wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku w zakresie pozyskania rzetelnych informacji sprawozdawczych dotyczących ryzyka płynności i finansowania ze wszystkich obszarów działania Banku.
5. Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:
- a) realizacji Planu ekonomiczno-finansowego Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
 - b) zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
 - c) dbania o jak najlepszy wizerunek Banku, oraz do rzetelnej obsługi klientów,
 - d) kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych. Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania. Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego.

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A, oraz uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank Zrzeszający i System Ochrony.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunku Depozytu Obowiązkowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Depozytu Obowiązkowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Depozytu Obowiązkowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony,
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,

6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę 31.12.2022 roku Bank wykazywał nadwyżkę aktywów płynnych rozumianą jako maksymalną kwotę środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys.zł.</i>
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	43.124

Wielkość wskaźnika LCR oraz wskaźnika stabilnego finansowania NSFR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość na 31.12.2022 r.</i>	<i>Obowiązujący limit wewnętrzny</i>
Wskaźnik LCR	347%	min 105%
Wskaźnik NSFR	153%	min 105%

Wielkości charakterystyczne dla wskaźnika LCR na koniec czterech ostatnich kwartałów roku:

<i>Nazwa wielkości</i>	<i>Kwartał poprzedni (n-3)</i>	<i>Kwartał poprzedni (n-2)</i>	<i>Kwartał (n-1)</i>	<i>Kwartał kończący rok (n)</i>
Zabezpieczenie przed utratą płynności (aktywa płynne) w tys. zł	51.290	38.194	57.956	60.591
Suma wypływów płynności w tys. zł	27.894	22.407	28.781	22.144
Suma wpływów płynności w tys. zł	3.419	3.413	2.774	4.677
Wskaźnik pokrycia wpływów netto LCR	210%	201%	223%	347%

Urealniona luka płynności dla pierwszych sześciu przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności na 31.12.2022 r. przedstawiają się następująco:

(w tys. zł)

Lp	Wyszczególnienie	Avista	>24h<= 7 dni	>7dni <= 1 m-ca	>1m-ca <=3m-cy	>3m-cy <= 6m-cy
1.	Luka bilansowa prosta	-15.944	68.947	11.797	-6.403	-4.522
2.	Luka bilansowa skumulowana	-15.944	53.003	64.800	58.397	53.875
3.	Luka prosta (z pozabilansem)	-13.331	68.947	11.797	-7.225	-6.758
4.	Luka skumulowana (z pozabilansem)	-13.331	55.616	67.413	60.188	53.430

Zgodnie z rozwiązaniami funkcjonującymi w Systemie Ochrony BPS oraz na podstawie ustaleń umownych Bank posiada możliwość skorzystania z dodatkowych źródeł finansowania:

Lp.	Rodzaj	Wartość na dzień 31.12.2022 r. (w tys. zł)	Warunki dostępu
1.	Zwolnienie częściowe lub całkowite blokady na rachunku Depozytu Obowiązkowego	12.321	w ciągu 1 dnia
2.	Pomoc płynnościowa z wydzielonej 20 % części Funduszu Zabezpieczającego	134.432	w ciągu 1 dnia
3.	Dodatkowa pomoc ze zgromadzonych środków na rachunkach depozytów obowiązkowych do 5 % wkładów pozostałych Uczestników Dodatkowa pomoc ze zgromadzonych środków na rachunkach depozytów obowiązkowych powyżej 5 % wkładów pozostałych Uczestników	330.629	w ciągu 1 dnia zgoda Walnego Zgromadzenia SSOZ

Do głównych źródeł występowania ryzyka płynności i finansowania w Banku zalicza się:

- 1) Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Banku,
- 2) Ryzyka związane ze stroną pasywną bilansu Banku:
 - a) Ryzyko nieprzewidywalnego zachowania się deponentów,
 - b) Ryzyko związane ze zdolnością pozyskania depozytów, oraz zaciągania kredytów i pożyczek,
 - c) Ryzyko poniesienia nieplanowanych kosztów, powodujące obniżenie wyniku finansowego Banku;
- 3) Ryzyka związane ze stroną aktywną bilansu Banku:
 - a) Ryzyko braku wystarczającej ilości aktywów płynnych, lub możliwości zbycia tych aktywów,
 - b) Ryzyko braku wystarczającej ilości środków pieniężnych w kasach Banku,
 - c) Ryzyko niedotrzymania terminów spłat kredytów oraz innych należności;
- 4) Ryzyko dużych koncentracji zobowiązań i należności,
- 5) Inne czynniki wpływające na ryzyko płynności Banku, do których zaliczamy:
 - a) Wzrost aktywów niepracujących,
 - b) Brak możliwości pozyskiwania nowych klientów,
 - c) Zmiany przepisów prawnych, mogących wpłynąć na spadek depozytów w Banku.

W celu ograniczenia ryzyka płynności i finansowania Bank stosuje poniższe zalecenia:

- kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności/wymagalności) w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku;
- utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki, na poziomie uzależnionym od stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego;
- ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań;
- wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia;
- utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości klientów (ograniczanie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);
- stałe umowy współpracy z bankami umożliwiające przyjęcie lokat międzybankowych lub zaciągnięcie kredytów i pożyczek;
- pozyskiwanie środków na rynkach finansowych innymi dostępnymi metodami;
- trafne prognozy krótko-, średnio- i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych
- wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
- kształtowanie właściwych relacji z klientami – zarówno kredytobiorcami, jak i deponentami – w celu zmniejszenia niepewności co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) płynność finansowa – zdolność do wymiany aktywów na gotówkę, celem uregulowania swoich bieżących zobowiązań,
- 3) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;
- 4) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 5) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 6) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 7) bufor płynności – aktywa płynne;
- 8) aktywa płynne – zgodnie z metodą obliczania wartości zabezpieczenia przed utratą płynności wykorzystywanej do obliczania wskaźnika pokrycia wpływów netto (wskaźnika LCR);

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- a) przyrost depozytów,
- b) wydłużenie terminów wymagalności zobowiązań,
- c) nowe emisje instrumentów dłużnych krótko- i długoterminowych,
- d) transfery funduszy wewnątrz grupy, nowe emisje kapitałowe, sprzedaż spółek zależnych lub linii biznesowych,
- e) sprzedaż lub transakcje repo nieobciążonych, wysoce płynnych aktywów,
- f) ciągnięcie przyznaných linii finansowania.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które mogą być natychmiast wykorzystane przez bank jako przedmiot zastawu zabezpieczającego pozyskanie finansowania lub do celów handlowych lub zarządzania ryzykiem.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku,
- 2) stabilności bazy depozytowej,
- 3) największych deponentów w bazie depozytowej, dużych depozytów oraz depozytów osób wewnętrznych,
- 4) wewnętrznych cen transferowych,
- 5) analizy wskaźników płynności,
- 6) wyników testów warunków skrajnych,
- 7) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 8) stopnia przestrzegania limitów.